

Kiállítás Kausich Fülöpről (Filippus Kausich, Filip Kaušić)

Filip Kaušić éppen 400 évvel ezelőtt, 1618-ban látta meg a napvilágot a kicsi Völgyfalván (Zillingtal, Celindof, Burgenland, A), az akkoriban még tiszta horvát faluban Nyugat Magyarországon, az alsó ausztriai határ közelében. Még ma is élnek horvátok a faluban, de számuk rohamosan csökken. Az igazság az, hogy a gradistyei horvátok, poljanci szubetnikai csoportjához (Sopron körüli 14 falu, 13 nyugatra és Kópháza, keletre a várostól) tartozó településen az asszimiláció megtette a magáét.

A temetőben még ott vannak a horvát sírfeliratok, a misék egy részét horvátul celebrálja a helyi plébános és tambura zenekara is van a falunak, de ez kevés ahhoz, hogy a számunkra, gradistyei horvátok számára, az igazi horvát nyelv megőrződjék. Ausztriában a horvát nyelv hivatalosként van elismerve, így a horvátoknak valójában két irodalmi nyelvük van.

Zillingtal 1921 óta az akkor újonnan megalakult Burgenland tartományhoz tartozik. A Kausich Intézet, melyet 5 éve alapított a helyi horvát író és esszéista, Dr Herbert Gassner, kezdeményezésére eddig is elismerésre méltó eredményeket mutatott fel. Dr Gasser két könyvet jelentetett meg ismert nyugatmagyarországi horvátokról, közöttük völgyfalvi születésüekről is ír. Kutatói vénája, több idegen nyelv ismerete és jó kapcsolatai révén feltérképezte Kausich Fülöp életét is.

Az első pannón láthatók: Kausich életútja latin nyelven röviden, a települések, melyeken megfordult élete folyamán, illetve a kiállítás támogatói.

Mint azt a nagy térképen láthatják élete gyakorlatilag Európa szívében zajlott le a turbulens 17. században. 1618-ban horvátjai körében született meg és 55 évvel később, 1673-ban Pozsonyban halt meg Mindenszentek ünnepének előestéjén.

A második pannón Kausich mellszobát láthatják, a háttérben pedig halványan feltűnik a szobor gipszmodellje. A szobrot Dijana Iva Sesartić szobrászművész készítette, aki Solinban él, Split szomszédságában.

A Zágrábban született művésznő a Zágrábi egyetemen diplomázott képzőművészt karon, majd Stuttgartban, Rómában és Firenzében folytatta

tanulmányait. Több mint 120 portrét készített mind kortársakról, mind a horvát történelem fontos személyiségeiről. Tematikusan és külön ciklusban is foglalkozik A NŐ –vel , nőiséggel, mely témában kiállít és publikál is.

Szobraival Horvátország szerte találkozhatnak. Több művészeti társaság, illetve civil szervezet tagja .

A második pannón még látható Lukács páter képe is, kinek latin nyelven megjelent könyve a kutatást nagy mértékben elősegítette.

Az osztrák pápai nuncius Őexcelenciája Dr Zurbriggen érsek Úr a pápa nevében ez alkalomból kiadott diplomája minden, a mellszobor felszentelésén jelenlévő résztvevőnek bűnbocsánatot hirdetett meg.

Május hónapban a Horvát borostyánkő nevet viselő projekt keretén belül felkerestük Völgyfalvát és éppen aznap érkezett a faluba Zágrábból a bronzszobor két jezsuita professzor és Sesartić művészasszony kíséretében.

A szobor a polgármesteri hivatal épülete előtt lesz felállítva.

A harmadik pannó Völgyfalvával foglalkozik. Ez a kicsi falu valójában a régészeti leletek bőséges tárháza, hisz majd minden korból származik egy-egy híres lelet. Itt találhatjuk a Cilike névre hallgató kis kultikus női termékenységi szobrocskát, melyet, Dr Gassner kezdeményezésére, nagyobb méretben agyagból kiégetve tekinthet meg a látogató. Továbbá itt látható az avar un. griffon (oroszlan-madár) (a falu határában található Ausztria legnagyobb avar temetője) , itt találtak rá a meglékelt koponyára, mely Ausztria legrégebbi operációja is egyben, hiszen i.e. 3200-ból való. Valójában egy kultikus műveletre mutat, melynek eredménye lett aztán az agyafúrt ember. A faluban megépítették szalmából a Keopsz piramis kicsinyített mását és így bekerültek a Guinness rekordok könyvébe is. Az utóbbi időben az extrém sportok hódolói látogatnak el ide tömegével évente egyszer, hogy a Dirtrun névre hallgató sportot úzzák, mely valójában egy erőpróba a sárban, hideg tóban, stb.

A településen több ismert művész él.

Itt született Pannonhalma legismertebb főapátja a bencés Kruesz Krizosztom is. Pannonhalma Magyarország legrégebbi kolostora 996-ból .

A 4. és részben az 5. pannó Kausich Fülöp diákéveivel, illetve tanulmányainak helyszíneivel foglalkozik. Több információt dr Gassner 2013-ban két nyelven írt: Hrvati i crikva , Kroaten und Kirche címmel megjelent könyvéből meríthetnek az érdeklődők. Az idén jelent meg szintén két nyelven a szerzőtől a Filippus Kausich

és kora című kiadvány is, melyet szintén melegen ajánlunk az érdeklődőknek. A kiadványok a kismartoni székhelyű Horvát kulturális és dokumentációs központ gondozásában jelentek meg.

Az intézmények naplójából mindenütt kiolvasható Kausich neve . Passau híres orgonájáról, a cseresznyés Madonnáról, illetve szent Gizelláról, aki szent István halála után egy itteni kolostorba vonult vissza . A mai püspök Dr Oster képét is láthatják .

Az 5. pannó felső részében Gráz látható. Itt szentelték diakónussá, majd pappá.

Érdekesség megemlíteni, hogy itt együtt tanult a későbbi császárral és királlyal I.Lipóttal. Mint ismeretes, Lipót püspöki karrier elé nézett, mikor hirtelen meghalt idősebb testvére a király, így életútja teljesen más irányt vett.

Ez a kapcsolat döntő fontosságú lesz majd a zágrábi egyetem királyi alapító diplomájának megszerzésénél az 1669. évben.

A kiállítás további részében Kausich tanítói éveit szeretnénk volna bemutatni a két helyszínen, Sopron és Nagyszombat megemlékezésével. Sopronban többször is vállalt oktatói tevékenységet az itteni jezsuiták gimnáziumában, a mai szent György templom tőszomszédságában. Akkoriban a rend temploma a Keresztelő Szent János templom volt, mely ma az utolsó funkcióban lévő lovagi templom Magyarországon. Később kapták meg a Szent György utcai templomot, melyet aztán át is alakítottak a római II Jesu templomuk mintájára.

A jezsuitákat a katolikus restauráció nagy elkötelezettje Trakostyáni Draskovits György győri püspök támogatta, kit 1650-ben ebben a templomban, a számára kialakított kriptában temettek el.

Nagyszombat is ismert iskolaváros volt. A mai budapesti Eötvös Lóránt Tudományegyetemet is Nagyszombathoz köthetjük, mint elődhöz.

6. pannó

Mivel ünnepeltünk több nyelvet is beszélt folyékonyan, melyek között ott volt anyanyelve, missziós tevékenységet is folytatott, ami egyébiránt a rend egyik fontos feladata is volt. A Balaton déli partjától nem messzi Andocsban találjuk meg, mely település akkor az Oszmán Birodalom fennhatósága alatt állt, az un. török Magyarország részeként. Az itteni eléggé kusza politikai és vallási helyzet miatt több felekezet is küzdött az itt élő igen vegyes lakosság lelki üdvéért és gondozásáért. Sok volt közöttük a Boszniából, illetve Szlavóniából ide települt lakosság, akikkel Kausich, horvát nyelvtudásánál fogva, meg tudta értetni magát

anyanyelvi szinten. Andocs, Mária zarándokhely volt akkoriban is és manapság is az.

7. pannó

Ahogy már azt előbb is említettük az 1669. év nagy jelentőséggel bír a horvát felsőoktatást illetően. Ekkor emelték az ottani jezsuita kollégiumot egyetemi szintre. Az erről szóló diplomát éppen Kausich Fülöp szerezte meg ugyanattól az I. Lipót uralkodótól, aki két évvel később Bécsújhelyen lefejezteti a két vezető horvát dinasztia, a Zrínyiek és Frangepánok utolsó befolyásos tagjait, az un. összeesküvés miatt, melyről azóta már tudjuk, hogy egy előre kitervelt politikai akció volt, a császári udvar abszolutisztikus terveit megvalósítandó. Ugyanakkor lett lefejezve a magyar krózus, Nádasdy Ferenc is Bécsett.

A két horvát család kiskorú tagjait tervszerűen ellehetetlenítették és kiiktatták, ezzel megszerezve a befolyást ezen koronaország felett.

Zágrábban az első rektorról egy bronztábla tanúskodik a valamikori jezsuita kollégium bejárata mellett. Az épület ma előkelő kiállítótérként működik a reneszánsz legnagyobb miniaturistájáról, a horvát származású Julius Klovich-ról, Klovićevi Dvori-nak elnevezve. Itt Kausich Fülöpöt, mint gradistyei horvátot említik, pedig a Gradistye kifejezést még csak 1921-ben fogja a nyugatmagyarországi horvátok nagy írója Mersich Máté a Burgenland név tükörfordításaként útjára indítani Horvátkimléből. Kausich Fülöp nyugatmagyarországi horvát volt.

Később Győrben találkozunk a jezsuita atyával, ahol az itteni kollégium prefektusa lett. 1673-ban halt meg Pozsonyban, az akkori királyi koronázó fővárosban. Minden bizonnyal a koronázó Szent Márton templomban, illetve mellette lett eltemetve.

A 8. pannón a Kausich Intézet aktivitásait szeretnénk bemutatni.

Történelmi, nyelvi kutatásokon, interaktív elemzéseken kívül az intézet előadások szervezésével, környékbeli vezetésekkkel és híres horvát nagyjaink megismertetésével foglalkozik. Az író és kutató dr Herbert Gassner a horvát könyvtár megalapításával a horvát könyvet próbálja közelebb hozni az itt élő horvátokhoz..

Az intézetet több ismert személyiség látogatta meg eddig is.

Különösen büszkék vagyunk a Zágrábi Egyetemmel létrejött együttműködésünkre, melynek keretén belül minden évben az Intézet egy

kandidátusa - a volt nyugati Magyarország területéről (mely ma 3 ország része)
- egy havi ingyenes horvát intenzív nyelvtanulási lehetőséget kap az egyetem szervezésében, a diaszpórában élő horvátok számára létrehozott kollégiumon. A képeken láthatók:

1. Előadás és bemutató a Kausich Intézetben Völgyfalván
2. Gassner úr magyarázza a képeket és kiállított tárgyakat
3. Az említett nyári nyelvi iskola résztvevői az egész világból, közöttük az Intézet képviselőjével Gáti Nikolettával Undról
4. Payrits Silvana és Grubits Dóra mutatják be egy hónapos zágrábi tartózkodásuk élményeit az Intézetben
5. A két polgármester, Kópházáról Grubits Ferenc , Völgyfalva képviseletében Johann Fellingner
6. A völgyfalvi óvodások az Intézet kertjében
7. Előadás a helyi vendéglőben, Kópháza mutatkozik be
8. Egy előadás vezetéssel
9. A saktáblák a horvát címerre emlékeztetnek
10. Vissza a múltba, Gassner úr a valamikori iskolatábla előtt
11. A Rouge zenekar látogatása Völgyfalván
12. Az Őseink nyomdokain projekt keretén belül 2015-ben Völgyfalván
13. A helyi vezetőség és aktivisták
14. Horvátország ausztriai nagykövete asszonya vendégségben
15. A Horvát Jantar projekt résztvevőinek kíván szerencsés utat szlavón pálinkával az Intézet vezetője 2018. májusában